

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ-I.....	11
ÖN SÖZ - II	13
ÖN SÖZ - III	15
TEŞEKKÜR	17
İÇİNDEKİLER.....	19
ŞEKİLLER, RESİMLER VE TABLOLAR LİSTESİ	27
KISALTMALAR.....	29
TANIMLAR	31
GİRİŞ.....	35

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TARİHSEL GELİŞİM.....	39
2. İHA TEKNOLOJİLERİ VE GELECEĞE DÖNÜK BEKLENTİLER.....	49

İKİNCİ BÖLÜM

1. HAVA SAHASININ HUKUKİ REJİMİ.....	57
2. İHA SİSTEMLERİNİN MİLLİ VE ULUSLARARASI HAVA SAHASINA ENTEGRASYONU	59

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. İHA SİSTEMLERİNİN TANITILMASI	65
a. Genel.....	65
b. İHA Sistem Unsurları	67
(1) Hava Aracı.....	67
(2) Faydalı Yük.....	69
(3) Yer Kontrol İstasyonu.....	71
(4) Veri Bağı.....	72
(a) Genel	72
(b) Veri Bağlarının Sınıflandırılması:.....	73

(5) Yer Veri Terminali:.....	73
(6) Yer Destek Teçhizatı	74
(7) Görüntü Kıymetlendirme İstasyonu	74
(8) Uzak Görüntü Terminali	75
2. İHA SİSTEMLERİNİN SINIFLANDIRMASI.....	76
a. Havalanma ve Uçuş Dinamiklerine Göre İHA Sistemleri	76
(1) Sabit kanatlı İHA'lar	76
(2) Döner kanatlı İHA'lar	77
(3) Keşif balonları (<i>Blimps</i>).....	77
(4) Çırpan kanatlı İHA'lar (<i>Flappingwing UAV</i>).....	77
(5) Hibrit veya değiştirilebilir tasarımlar	77
b. İrtifa ve Havada Kalma Süresine(Endurance) Göre İHA Sistemleri	78
(1) Yüksek İrtifada Uzun Süre Kalabilen İHA'lar(<i>High Altitude Long Endurance, HALE</i>)	78
(2) Orta İrtifada Uzun Süre Kalabilen İHA'lar (<i>Medium AltitudeLong Endurance, MALE</i>)	78
(3) Taktik İHA'lar	78
(4) Küçük/mini taşınabilir veya organik İHA'lar	78
(5) Mikro hava araçları (MAV)	78
c. Azami Kalkış Ağırlıklarına Göre İHA Sistemleri:.....	79
3. İNSANSIZ HAVA ARACI SİSTEMLERİNİN HUKUKİ MAHİYETİ	81
a. Hava Aracı Kavramı.....	81
b. Türk Hukuk Sisteminde İnsansız Hava Araçlarının Hukuki Niteliği.....	82
c. İnsansız Hava Aracı Sisteminin “bütünleyici parça” ve “eklent”leri.....	83
4. İHA SİSTEMLERİNİN SİVİL AMAÇLI KULLANIM ALANLARI	86
5. İHA SİSTEMLERİNİN AVANTAJLARI	87
6. İHA SİSTEMLERİNİN DEZAVANTAJLARI	88
7. İNSANSIZ HAVA ARACI SİSTEMLERİNİN MALİYET ETKİNLİĞİ	89

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1. ULUSLARARASI İHA DÜZENLEMELERİ	91
a. Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (International Civil Aviation Organisation-ICAO) Düzeyinde Yapılan Çalışmalar	91
b. Avrupa Birliği Düzeyinde Yapılan Çalışmalar.....	95

(1) Genel	95
(2) 12 Mart 2019 tarihli Yetkilendirme Tüzüğü(EU-2019/945)	100
(3) 24 Mayıs 2019 Tarihli Uygulama Tüzüğü(Commission Implementing Regulation(EU- 2019/947).....	104
(a) Açık Kategori İHA Operasyonları	106
(b) Özel Kategori İHA Operasyonları	106
(c) Onaylı Kategori İHA Operasyonları.....	107
c. ABD İHA Düzenlemeleri	107
2. ULUSAL İHA DÜZENLEMELERİ	109
a. 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu Kapsamındaki İHA Düzenlemeleri.....	109
b. SHGM İnsansız Hava Aracı Sistemleri Talimatı(SHT-İHA)	110
(1) Genel	110
(2) Sınıflandırma.....	111
(3) İHA Sistemlerinde Bulunması Gereken Zorunlu Teçhizat	112
(4) Uçuşa Elverişlilik ve Özel Uçuş İzni Belgesi	112
(5) Bakım ve Onarım Gereklilikleri	113
(6) Sorumluluk ve Sigorta.....	114
(7) Kayıt ve Tescil	115
(8) Uçuş Operasyon El Kitabı ve Hafif İHA İşleten Sertifikası.....	116
(9) Pilot Lisansı Sınıflandırması ve Gereklilikleri.....	118
(a) Genel	118
(b) Hobi ve Sportif Maksatlı İHA0 ve İHA1 Uçuracak Kişiler.....	118
(c) Ticari Maksatlı İHA0 ve İHA1 Uçuracak Kişiler.....	119
(ç) İHA2 Sınıfı İHA'ları Uçuracak Kişiler	120
(d) İHA3 Sınıfı İHA'ları Uçuracak Kişiler	120
(10) İHA Pilotu Sorumlulukları.....	121
(11) İHA İşletenin Sorumlulukları	122
(12) Uçuş İzni Gereklilikleri	122
(a) İHA0 ve İHA1 sınıfı İHA'lar için.....	123
(b) İHA2 ve İHA3 sınıfı İHA'lar için.....	125
(13) Yabancı İHA Operasyonları	128
(14) Acil Durum Usulleri	129
(15) Güvenlik.....	130

(16) İzinsiz Operasyon.....	130
(17) Sorumluluklar, Güvenlik ve Yasaklar	134
(18) Talimatla İlgili Görüşlerim.....	135

BEŞİNCİ BÖLÜM

İHA SİSTEMLERİNİN SİVİL KULLANIMINDAN KAYNAKLI HUKUKİ SORUNLAR

1. GENEL	139
2. TERMİNOLOJİ KONUSUNDA YAŞANAN SORUNLAR:.....	140
3. KONUYA İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELERİN YAPILMASINDA VE UYGULANMASINDA YAŞANAN SORUNLAR.....	141
4. DİKEY/YATAY MÜLKİYET HAKKINA YÖNELİK TEHDİTLER	147
5. ÖZEL HAYAT HAKKINA YÖNELİK TEHDİTLER.....	154
6. GÜVENLİK SORUNLARI.....	160
7. İHA SİSTEMLERİNİN AYRILMAMIŞ HAVA SAHASINA ENTEGRASYONUNDA YAŞANAN SORUNLAR.....	162
8. İHA KAZALARINDAN KAYNAKLI HUKUKİ SORUNLAR VE SİGORTA.....	163
a. Genel.....	163
b. Hukuki Sorumluluğun Tespiti Sorunu	164
c. İHA Sigortası:	166
(1) Ticari Maksatlı Kullanılan İHA Sistemleri	169
(2) Ticari Maksatlı Kullanılmayan İHA Sistemleri	169
9. HA PERSONELİ VE SİSTEMLERİNİN LİSANSLANDIRMA VE SERTİFİKASYON SÜREÇLERİNDE YAŞANAN SORUNLAR	170
10. SİNYAL KİRLİLİĞİ	170
a. Genel.....	170
b. Genel Frekans Planlama ve Tahsis Süreçleri.....	172
11. SİBER GÜVENLİK KONUSUNDA YAŞANAN SORUNLAR.....	174
12. ÇEVRESEL SORUNLAR	176

ALTINCI BÖLÜM OTONOM VE SÜRÜ İHA/SİHA TEKNOLOJİLERİ

1. GENEL	179
2. YAPAY ZEKÂ İLE DONATILMIŞ OTONOM İHA/SİHA SİSTEMLERİNİN HUKUKİ STATÜLERİ VE BU SİSTEMLERE İLŞKİN YASAL KİŞİLİK SENARYOLARI	184
3. OTONOMİ SPEKTRUMU İŞİĞINDA HUKUKİ SORUMLULUĞUN TESPİTİ	192
a. Tam Mürettebat Kontrolü.....	193
b. Sistem Kontrolü-Otonom Kontrol	194
c. Karma Kontrol	195
d. 3. Şahıs Kontrolü	196

YEDİNCİ BÖLÜM KARŞI İHA ÇALIŞMALARI

1. GENEL	199
2. İHA TESPİT SİSTEMLERİ	200
3. İHA SAVAR SİSTEMLERİ	201
4. İHA'LAR MEŞRU SAVUNMA HAKKI KAPSAMINDA VURULABİLİR Mİ?	202

SEKİNCİ BÖLÜM ASKERİ İHA VE SİHA SİSTEMLERİ

1. GENEL	209
2. İSTİHBARAT HAKKINDA GENEL BİLGİ	209
a. İstihbaratın Tanımı	209
b. İstihbarat Disiplinleri	214
3. ASKERİ İHA'LARIN KULLANIM ALANLARI	218
4. ASKERİ İHA VE SİHA'LARIN AVANTAJLARI	218
5. ASKERİ İHA VE SİHA'LARIN DEZAVANTAJLARI	220
6. İHA/SİHA MÜRETTEBATI VE GÖREVLERİ	221
a. Taktik/Operatif İHA/SİHA Sistem Mürettebatı.....	221
(1) Görev komutanı	221
(2) Pilot.....	221
(3) Faydalı Yük Operatörü:	222
(4) Elektronik Teknisyeni:.....	222

(5) Mekanik Teknisyeni.....	223
b. Mini İHA Sistemi Mürettebatı.....	223
(1) Operatör.....	223
(2) Operatör Yardımcısı.....	224
7. ASKERİ İHA SİSTEMLERİNDE İZ AZALTICI ÖNLEMLER	224
a. Akustik İz.....	224
b. Görsel İz	225
c. Infrared(Kızıl Ötesi) İz	226
ç. Radar İzi	227
d. Sinyal İzi	228
8. TÜRKİYE'DE İHA SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLAR	228
9. ASKERİ İHA VE SİHA'LARIN KULLANILMASININ HUKUKİ DAYANAKLARI.....	230
a. Genel.....	230
b. Birleşmiş Milletler Şartı Kapsamında İHA/SİHA Kullanımının Hukuki Dayanağı	232
c. Uluslararası İnsancıl Hukuk ve İnsan Hakları Hukuku Kapsamında İHA/SİHA Kullanımının Hukuki Dayanağı	237
ç. Uluslararası İnsancıl Hukuk(International Humanitarian Law) ve Otonom İHA/SİHA Operasyonları	250
d. Angajman Kuralları:	253
e. Sınır Ötesi Operasyon Kapsamında İHA ve SİHA Kullanımının Hukuki Dayanakları:	259
g. Ülke içinde İHA ve SİHA Kullanımının Hukuki Dayanakları.....	268
(1) Genel	268
(2) Hukuki ve Yasal Dayanaklar	271
g. İHA/SİHA Operasyonlarında Komutan, Karargah Personeli (İstihbarat Subayı ve Harekat Subayı) ile İHA/SİHA Mürettebatının Ceza Hukuku Bakımından Sorumlulukları:.....	279
(1) Genel	279
(2) İHA/SİHA operasyonlarındaki istem dışı muhtemel hak ihlallerinin nedenleri	280
(3) İHA/SİHA mürettebatı ile komutan ve karargâh personelinin ceza hukuku açısından sorumlulukları.....	281
h. İHA/SİHA Operasyonlarında Hukuki Sorunların Yaşanmaması İçin Öneriler.....	292

DOKUZUNCU BÖLÜM
KOLLUK İHA VE SİHA SİSTEMLERİ

1. GENEL	295
2. ÖNLEYİCİ KOLLUK VE ADLİ KOLLUK KAPSAMINDA İHA/SİHA KULLANIMININ HUKUKİ DAYANAĞI	298
a. Önleyici(İdari) Kolluk Görevler Kapsamında İHA Kullanımı	298
b. Adli Kolluk Görevler Kapsamında İHA Kullanımı	301
3. KOLLUĞUN SİLAHLI İNSANSIZ HAVA ARACI (SİHA) KULLANIMININ HUKUKİ DAYANAĞI	305
a. Genel.....	305
b. Anayasal Dayanak	306
c. Yasal Dayanaklar	307
KAYNAKÇA	313

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1-1	: ABD Uydu Bağlantılı İHA/SİHA Operasyonları	44
Şekil 3-1	: İHA Sistemi.....	67
Şekil 4/1	: ICAO İHA Sınıflandırması	94
Şekil 4/2	: AB İHAS Operasyonları	97
Şekil 6/1	: Borçlar Hukuku Kapsamında Sorumluluklar	192
Şekil 6/2	: Otonomi Spektrumu	193
Şekil 6/3	: Tam Mürettebat Kontrolü	193
Şekil 6/4	: Sistem/Otonom Kontrol	194
Şekil 6/5	: Karma kontrol.....	195
Şekil 6/6	: Üçüncü Şahıs Kontrolü.....	197
Şekil 8/1	: İstihbarat Planlama(Yöneltme) Süreci	212
Şekil 8/2	: İstihbarat Çarkı	213
Şekil 8/3	: İstihbarat Disiplinleri	214
Şekil 8/4	: Elektromanyetik Spektrum	215
Şekil 8/5	: İHA Sistemi Çalışma Prensibi	216
Şekil 8/6	: Aktif ve Pasif Uzaktan Algılama	217

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1-1	: Queen Bee	41
Resim 1-2	: V-1 Füzesi.....	42
Resim 1-3	: MQM-57 Falconer	43
Resim 1-4	: Lightning Bug	43
Resim 1-5	: Helios	46
Resim 1-6	: Aerosonde Laima.....	46
Resim 1-7	: Ziraî ilaçlama yapan İHA	47
Resim 1-8	: EHANG Yolcu İHA Sistemi	47
Resim 1-9	: Facebook internet maksatlı İHA Çalışması.....	48
Resim 3-1	: İnsansız Hava Aracı	68

Resim 3-2	: Faydalı Yük.....	70
Resim 3/3	: Yer Kontrol İstasyonu	71
Resim 3/4	: Yer Kontrol Ünitesi (Mini İHA).....	72
Resim 3/5	: Yer Veri Terminali.....	74
Resim 3/6	: Yer Destek Teçhizatı	74
Resim 3/7	: Görüntü Kıymetlendirme İstasyonu	75
Resim 3/8	: Uzak Görüntü Terminali	76
Resim 6/1	: Sürü İHA Uygulamaları	181
Resim 7/1	: İHA Tespit Sistemi.....	201
Resim 7/2	: İHA Savar Sistemi.....	202

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3/1	: İHA Sınıflandırması	79
Tablo 3/2	: İHA sınıflandırması	80
Tablo 3/3	: İHA Maliyet Etkinlik Analizi.....	89
Tablo 4/1	: İHA Sistemlerinde Bulunması Gereken Zorunlu Teçhizat.....	112
Tablo 4/2	: Uçuşa elverişlilik ve Özel uçuş izni belgesi.....	112
Tablo 4/3	: Bakım ve Onarım Gereklilikleri.....	113
Tablo 4/4	: 3. Şahıs MMS Zorunlulukları.....	114
Tablo 4/5	: Kayıt ve Tescil Zorunlulukları.....	115
Tablo 4/6	: Lisans/Eğitim ve Yaş Sınırları	121
Tablo 4/7	: Uçuş İzin Gereklilikleri	127
Tablo 4/8	: Yıllara Göre İHA ve İHA Pilot Sayıları	135
Tablo 5/1	: Uluslararası Radyo Frekans Bandları	171
Tablo 5/2	: ABD Askeri Radar Bandları ve NATO Bandları	172
Tablo 5/3	: Askeri ve Sivil İHA Sistemlerinde Kullanılan Frekans Bandları	172

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKYÜREK, Güçlü, Özel hayatın Gizliliğini İhlal Suçu, Seçkin Yayınları, 2. Baskı
- ARCHIBALD, Douglas, The Story of the Earth's Atmosphere, George Newnes, 1897
- ASELSAN A.Ş, İHA Sistemleri, Nisan 2001
- AYYILDIZ, Fatma Reyyan, ERTÜRK Duygu, Gemi İpoteği İle Hava Aracı İpoteğinin Karşılaştırılması, Havaacılık Uzmanlığı Tezi, Ocak 2016
- BANNER, Stuart, Who Owns She Sky-, Harvard University Press-2008
- BARTSCH, Ron- COYNE, James and GRAY, Katherine, Drones in Society: Exploring the Strange New World of Unmanned Aircraft, Routledge, 2017
- BENJAMYN, I. Scott, 'Overview' in Benjamyn I. Scott (ed), The Law of Unmanned Aircraft Systems: An Introduction to the Current and Future Regulation under National, Regional and International Law, Wolters Kluwer, 2016
- BLYENBURGH Peter Van, UAVs- Current Situation and Considerations for The Way Forward, European Unmanned Vehicle Systems Association,1999
- Commentary on Protocol II, s. 1320, para.4342, Taşdemir, PKK ile Mücadele .128
- CONNOR A. Theilmann, Integrating Autonomous Drones into the National Aerospace System, Senior Capstone Thesis, University of Pennsylvania, 2015
- CUSTERS, Bart, 'Drones Here, There and Everywhere: Introduction and Overview' in Bart Custers (ed), The Future of Drone Use: Opportunities and Threats from Ethical and Legal Perspectives (Springer, 2016)

- ÇAĞLAYAN, Sezai Angajman Kuralları, Legal Yayıncılık,2019
- ÇAKMAK, Cenap -Uluslararası Hukuk, Giriş, Teori ve Uygulama-
Ekin Yayınları, 2014
- Directive 2009/48/EC of the European Parliament and of the Council of
18 June 2009 on the safety of toys (OJ L 170, 30.6.2009, p. 1)
- EKMEKCİOĞLU,, A. - YILDIZ M. İnsansız Hava Araçlarının Askeri
ve Sivil Alanlarda Kullanımı: ABD ve Türkiye Örnekleri ve Bazı
Politika Önerileri
- ELÇİN ERTUĞRUL, Ümmühan, Uluslararası Silahlı Çatışmalar Hu-
kukunda Bireysel Statüler, Yetkin Yayınları, 2017
- ERSOY Çağlar -Robotlar, Yapay Zeka ve Hukuk/Oniki Levha Yayın-
ları-İstanbul, 2019
- FAHLSTROM. Paul Gerin, GLEASON, Thomas James, Introduction
to UAV Systems
- GÜNTÜRK M. Serdar, Türk Yüksek Mahkemeleri ve Avrupa İnsan
Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Özel Hayatın Gizliliğinin
Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s.59, 2012
- GÜZELOĞLU, Turhan- Kolluğun Kuvvet ve silah Kullanma Yetkisi,
Seçkin Yayınları, 2008
- GREGORY, K. James, Unmanned Aerial Vehicles and Special
Operations: Future Directions, Postgraduate Thesis, Monterey
California Naval Postgraduate School, 2000
- HODGKINSON, David- JOHNSTON, Rebecca, Aviation Law and
Drones, 2018
- KARTAL Çetin Savaşın Yeni Yüzü: Robotikler ve Hukuki Boyutu
- KOCA -ÜZÜLMEZ, Roxin, 2 s. 25, kn 200 Atfen, age. 440 syf; Öz-
genç, Gazi şerhi, genel hükümler, 3. baskı, s.493.
- KÖK, Tamer, Teknik Uzmanlık Tezi, 2012/BTK
- MAHMUTOĞLU, F. S. – KARADENİZ, S. TCK'nun Genel Hükümler
Şerhi
- MIRZA, Nadeem Muhammad, 'Unmanned Aerial Vehicles: A
Revolution in the Making',2016

- NEWCOMBE, Laurence R., Unmanned Aviation: A Brief History of Unmanned Aerial Vehicles (American Institute of Aeronautics and Astronautics, 2004)
- NOLAN, Robert C.-The Pilotless Air Force
- O. MILLSON, Rory and HERMAN David A.-Killing by Drones:Legality under International Law
- OKUR, Derya Aydın, Uluslararası Hukuk Açısından İnsansız Hava Araçlarıyla Gerçekleştirilen Saldırıları, Turhan kitabevi, 2016
- ÖRNEK, Serdar -Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanımı, Seçkin Yayınları-2013
- ÖZKAN Halid, İnsansız Hava Araçlarının/Drone'ların Türk Sivil Havacılık Hukukuna Göre Statüsü, Unsurları Ve Ceza Hukuku Boyutuyla Güncel Sorunlar
- ÖZLÜK, Betül: Mülkiyet ve Zilyetlik Üzerine Düşünceler, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 27, S. 1, 2019, s.139-166
- SORGUCU, Ayhan- Hava ve Uzay Hukuku, Adalet yayınevi, 2015
- TAŞDEMİR, Fatma, Uluslararası Nitelikte Olmayan Silahlı Çatışmalar Hukuku, Adalet Yayınevi, 2009
- TROY A, Airspace In An age of Drones-. Rule-Boston University Law Review-2015
- URAS, U, Sesiz Savaş,, HARKUL Savunma ve Havacılık Savunma Araştırmaları Merkezi, 2020
- YARDIMCI, Gizem, İnsansız Hava Aracı Kullanımında Sigorta Sorumluluğu, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 1/Sayı 1/2019 Hacettepe University Journal of Social Sciences, Volume 1/Issue 1/2019
- YENİSEY, Feridun- NUROĞLU Ayşe, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınları, 2019

ARAŞTIRMA RAPORLARI-MAKALELER

- BİLGESAM: İNSANSIZ HAVA ARAÇLARI-Muharebe Alanında ve Terörle Mücadelede Devrimsel Dönüşüm
- KARAAĞAÇ, Cengiz, Geleceğin Harekât Ortamında İHA Sistemleri, Askeri Uygulamalar&Teknoloji Gereksinimleri
- SANREMO Handbook On Rules of Engagement
- SÜRÜ İHA SİSTEMLERİ- Modern Harp İçin Bir Gelecek Öngörüsü. ARAŞTIRMA RAPORU ŞUBAT 2019-Thinktech STMTeknolojik Düşünce Merkezi

İNTERNET KAYNAKLARI

- AMOTH Doug, Cryptids: The Saqqara Bird,9 June 2010, Time <<http://techland.time.com/2010/06/09/cryptids-the-saqqara-bird/>>
- Civilian Drones, 2017, The Economist <www.economist.com/technology-quarterly/2017-06-08/civilian-drones>
- GLYN WILLIAMS, Brian, Inside the Murky World of ‘Signature Strikes’ and the Killing of Americans With Drones-www.huffpost.com-31 Temmuz 2013

MAHKEME KARARLARI VE DİĞER KAYNAKLAR

- AİHM, A. ve Diğerleri/Birleşik Krallık, 19.02.2009, B. No: 3455/05
- AİHM, Al-Skeini and others v. United Kingdom, Judgment, 7 July 2011
- AİHM, Leander/İsveç, 26.03.1987, B.No: 9248/81
- AİHM, Uzun/Almanya, 02.09.2010, B. No: 35623/05
- UAD, 2005 tarihli Kongo Ülkesindeki Silahlı Faaliyetler Davası- Kongo/Uganda
- UAD, Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua, Nicaragua v. USA, ICJ Reports 1986, a.g.e.paragraf 195

- UN Human Rights Committee, General Comment no: 31. Nature of General Legal Obligation Imposed on State Parties to the Covenant, UN Doc.CCPR/C/21/Rev.1/Add 13(2004)
- YCGK, E: 2017/16.MD-956 K: 2017/370, T. 26.09.2017
- YCGK, E. 2015/1-705, K. 2019/59, T. 5.2.2019
- YCGK, E. 2017/16-747, K. 2020/310, T. 23.06.2020
- YCGK, 1/263-306, T. 24.10.1995
- Birleşik Krallık Savunma Bakanlığı Joint Doctrine Note 2/11/2011
- Kara Havacılık Dergisi, Nisan-Mayıs-Haziran 2000 sayısı, sayfa 40
- NATO Legal Deskbook
- US Air force, "UAS Flight Plan 2009-2047

MEVZUAT

- AİHS, md. 1; Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi md. 2
- 27/07/2017 tarih ve 30136 sayılı resmi gazetede yayımlanan Sivil Hava Araçları Üçüncü Şahıs Mali Sorumluluk Sigortası Hakkında Yönetmelik
- ICAO Annex 2
- Introduction of a regulatory framework for the operation of unmanned aircraft systems in the 'open' and 'specific' categories- Opinion No 01/2018, EASA, 06.02.2018
- SHT-İHA